

27.4.2026
ISHAO/494/2026
Julkinen

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 52/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen muodostavien säädösten täytäntöönpanemiseksi

Itä-Suomen hallinto-oikeuden lausunto

Hallinto-oikeus lausuu hallituksen esityksestä siltä osin kuin sillä arvioidaan olevan eniten vaikutuksia hallinto-oikeuksiin. Hallinto-oikeuden huomiot keskittyvät muutoksenhakuun kansainvälistä suojelua koskevista asioista. Lausunnossa keskitytään erityisesti sellaisiin seikkoihin, joihin menettelyasetus (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1348, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, kansainvälistä suojelua unionissa koskevan yhteisen menettelyn luomisesta ja direktiivin 2013/32/EU kumoamisesta, myöhemmin menettelyasetus) jättää kansallista liikkumavaraa.

Hallinto-oikeuskäsittelylle säädettävät määräajat

Menettelyasetuksen 69 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on vahvistettava kansallisessa lainsäädännössään määräajat, joiden kuluessa tuomioistuin tutkii päätökset. Hallinto-oikeus toteaa, että laissa säädetty oikeudenkäynnin enimmäiskesto ei ole oikea eikä asianmukainen keino jouduttaa tuomioistuinkäsittelyä. Koska eduskunnalla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa itse määräajan säätämiseen, myös hallinto-oikeus lausuu vain määräaikojen pituuksista.

Rajamenettelyn osalta asetuksessa säädetty kokonaiskesto on 12 viikkoa. Hallinto-oikeus pitää muutoksenhauille varattua aikaa perusteltuna, kun huomioidaan menettelyn kokonaiskestolle asetuksessa säädetty aika sekä se, että myöskään Maahanmuuttoviraston hallintomenettelylle varattua aikaa ei ole kohtuullista lyhentää.

Mikäli kyse on muusta sellaisesta nopeissa menettelyissä tehdyistä päätöksistä, joiden jälkeen hakijalla ei olisi automaattista oikeutta jäädä maahan muutoksenhaun ajaksi, hallinto-oikeuden olisi esityksen mukaan pyrittävä tutkimaan valitus kolmessa kuukaudessa. Kaikissa muissa kansainvälisen suojelun myöntämisestä tai poistamista koskevista asioista hallinto-oikeuden olisi esityksen mukaan pyrittävä käsittelemään valitus kuudessa kuukaudessa.

Kolmen ja kuuden kuukauden määräajat ovat asioiden käsittelyn nykyinen kesto ja hallinto-oikeuksien asiamäärien kasvusuunta huomioiden liian tiukkoja ilman lisärahoitusta. Jokainen asia on käsiteltävä yksilöllisesti ja asianmukaisesti, mitä tarpeettoman tiukat käsittelylle säädetyt määräajat eivät tue.

Hallinto-oikeuksien käsittelyajat ovat viimeisinä vuosina lyhentyneet. Hyvä kehitys on seurausta ennen kaikkea eduskunnan lakivaliokunnan aloitteesta laaditussa oikeudenhoidon selonteossa ([Valtioneuvoston selonteko oikeudenhoidosta; Valtioneuvoston julkaisu 2022:67](#)) tunnistetun tuomioistuinten puutteellisen perusrahoituksen korjaamisesta. Kolmen ja kuuden kuukauden käsittelyajat yhdistettynä hallinto-oikeuksien asiamäärien yleiseen kasvuun sekä ulkomaalaislainsäädännön muihin samanaikaisiin uudistuksiin, johtavat väijäämättä muiden kuin ulkomaalaisasioiden käsittelyaikojen pitenemiseen. Nykyistä pidempään kestäisivät esimerkiksi kaavoitusta ja rakentamista koskevien asioiden käsittely sekä kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksistä tehtyjen valitusten käsittely. Mikäli ulkomaalaislakiin nyt säädettävät käsittelyajat olisivat esimerkiksi kuusi ja yhdeksän kuukautta, käsittelyaikojen ylityksiä olisi vähemmän ja hallinto-oikeuksilla olisi paremmat mahdollisuudet järjestää toimintansa uuden sääntelyn mukaisesti vaarantamatta kaikkien muiden hallinto-oikeuksissa käsiteltävien asioiden käsittelyä. Pidemmistä määräajoista riippumatta ulkomaalaisasiat käsiteltäisiin joka tapauksessa mahdollisimman joutuisasti, todennäköisesti määräaikaa lyhyemmässä ajassa, koska asiat ovat jo luonteensa puolesta kiireellisesti käsiteltäviä. **Hallinto-oikeus pitäisikin perusteltuna, että säädettävät määräajat olisivat nyt esitettyä pidemmät.** Tämä siitä huolimatta, että määräajat käsittelylle ovat ehdotetun ulkomaalaislain 193 a §:n mukaisesti tavoitteellisia.

Ehdotettu sääntely, jonka mukaan hallinto-oikeudella on mahdollisuus pidentää kolmen kuukauden käsittelyaikaansa toisella kolmella kuukaudella, jos hakijan ei sallita jäädä maahan odottamaan muutoksenhaun tulosta, on hyvin kyseenalainen. Tuomioistuimen ei pitäisi joutua valitsemaan, huolehtiiko se hakijan oikeusturvan toteutumisesta vai oikeudenkäynnille asetettujen käsittelyaikavaatimusten täyttämisestä. Tuomioistuinta ei pidä asettaa myöskään siihen tilanteeseen, että asiamäärien kasvaessa se joutuisi paikkaamaan resurssivajettaan hakijan oikeusturvan kustannuksella (ks. HE 52/2026 vp, s. 190 viimeinen kappale).

Esitysluonnoksen mukainen 19,5 henkilötyövuoden lisäys vaikuttaa oikeasuuntaiselta mutta on huomattava, että määrä perustunee arvioon noin 2000 vuosittain saapuvasta turvapaikkahakemuksesta. Tuolla hakijamäärällä hallinto-oikeuksiin ohjautuisi vuosittain noin 1500 valituskelpoista päätöstä. Lukumäärät perustuvat arvioihin, jotka voivat myöhemmin osoittautua vääriksi. Jos arviot osoittautuvat alimitoitetuiksi ja hakijoita saapuukin vuosittain merkittävästi enemmän, lisää se myös hallinto-oikeuksien asiamääriä ja edelleen niiden rahoitustarvetta.

Muuta huomioitavaa

Hallituksen esityksen mukaan valitusaika nopeutetussa menettelyssä käsiteltävissä asioissa olisi 10 päivää. Muissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa valitusaika olisi 30 päivää. **Hallinto-oikeus pitää esitettyjä määräaikoja perusteltuina.** Hakijan oikeusturvan ja muutoksenhakumenettelyn selkeyden ja johdonmukaisuuden kannalta **hallinto-oikeus pitäisi perusteltuna, että Suomen alueelle muutoksenhaun ajaksi jäämistä koskeva hakemus olisi tehtävä hallinto-oikeudelle seitsemän päivän sijaan kymmenen päivän kuluessa** siitä, kun päätös on annettu tiedoksi hakijalle tai henkilölle, jolta on poistettu kansainvälinen suojelu. Tällöin hakemukselle säädetty määräaika olisi sama kuin em. valitusaika. Pidennyksellä ei olisi oleellista merkitystä asian käsittelyn kokonaiskestoon.

Lainvalmistelun lausuntovaiheessa tuotiin esiin, että menettelyasetuksen ja hallintoasetuksen määräaikoja lasketaan eri tavoin. Jatkovalmistelussa hallituksen esitykseen on lisätty informatiivinen säännös ulkomaalaislain 190 c §:ään menettelyasetuksen poikkeavan laskentatavan huomioimiseksi. Hallinto-oikeus kiinnittää huomiota siihen, että **informatiivinen lisäys koskee nyt vain 190 c §:ssä säädettyjä 10 päivän valitusaikoja mutta ei muita ulkomaalaislain mukaisia valitusaikoja**. Yleisestä määräaikojen laskemisesta poikkeava laskemistapa ei tule muiden valitusaikojen osalta riittävästi huomioiduksi pelkästään sillä, että siihen viitataan 190 c §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Menettelyasetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaan asianosasisjulkisuutta voidaan rajoittaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jos tietojen tai lähteiden paljastaminen vaarantaisi esimerkiksi kansallisen turvallisuuden. Hallituksen esityksen mukaan säännöksen täytäntöönpano ei edellytä uutta sääntelyä. Yksityiskohtaisissa perusteluissa on kuvattu suojelupoliisin lausuntomenettelyä ja ilmaistu, että **asianosaisjulkiseen lausunto-osaan tulee sisällyttää kaikki menettelyasetuksen 18 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaiset hakemuksen tutkinnan tai kansainvälisen suojelun poistamista koskevan päätöksen tekemisen kannalta merkitykselliset tiedot**. Hallinto-oikeus toteaa, että mainitusta velvoitteesta tulisi säätää laissa. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin toteutumisen kannalta näin merkityksellistä asiaa ei voi jättää pelkästään lain esitöiden varaan.

Ylituomari

Anu Koivuluoma

